

Bemoeitheater maakt de onderste steen zichtbaar Spraakmakende aanpak bij veranderingsproces UMCG

recensie geschreven
door: Moniek Bakker
Aanjager van leer-en
veranderprocessen

Op 23 juni was het dan zover. Medewerkers van 2 ‘technische’ teams van het UMCG waren uitgenodigd voor een bijeenkomst van 1,5 uur in het Paleis. Dit was de eerste van de in totaal 5 vergelijkbare bijeenkomsten. Voorafgaand aan deze middag was er al een heel traject doorlopen. Een van de uitkomsten daarvan is dat er 5 gezamenlijke kernwaarden zijn geformuleerd. Die staan centraal in het programma.

Intermezzo in veranderingsproces UMCG

Het programma en de scenario’s zijn speciaal voor UMCG geschreven. Alles is bedoeld om medewerkers op een speelse wijze te laten nadenken over de concretisering van hun kernwaarden. Wat betekenen de waarden in de dagelijkse praktijk? Op welke manier kun je vorm en inhoud geven aan de voorgenomen veranderingen? Deze middag is bedoeld om even een pas op de plaats te maken, te kijken wat er bereikt is en wat er nog te doen staat.

Meerwaarde van Bemoeitheater

Spraakmakend, zowel letterlijk als figuurlijk, is Bemoeitheater zeker. Het zet mensen aan tot zich uitspreken en doet daar werkelijk alles aan: ze verleidt, nodigt uit, verbaast zich en confronteert zo af en toe. Een drietal acteurs spelen levensechte en herkenbare werksituaties. Bijvoorbeeld een Dokter Wiegers die zijn rol met verve speelt. Herkenbaar voor iedereen en zonder dat de acteur doorschiet in clichés en karikaturen. Hij blijft geloofwaardig. Met deze werkvorm kun je wat in een veranderingsoperatie zoals het UMCG zich heeft voorgenomen.

Bemoeitheater maakt op een speelse en luchtige manier duidelijk wat er veelal onderhuids speelt. Onderliggende processen en emoties worden letterlijk zichtbaar gemaakt. En daardoor bespreekbaar. Er wordt gelachen, maar ook gegniffeld. Of iets besproken wordt en hoe, hangt af van het publiek. De metaforische insteek van de scènes biedt ruimte om er wel of niet op in te gaan. De scripts, zoals gezegd specifiek geschreven voor het UMCG, maken het tot een unieke belevenis met grote herkenbaarheid voor het publiek. De middag ging er in als koek. Dat was duidelijk. Knelpunten worden naar boven gehaald zonder ingewikkelde en psychologische verhandelingen. De verschillende scènes vermaken en leggen tegelijkertijd de kern bloot. Ze nodigen uit tot verdere bespreking en onderzoek.

Alice Faber vraagt door....

Alice Faber is verbindende factor

Alice Faber, bedenker van Bemoeitheater en scenarioschrijfster, is de verbindende factor tussen publiek en gespeelde scènes. Dat doet ze op geheel eigen wijze. Zij verstaat de kunst vanuit verbazing de juiste en vooral prikkelende vragen te stellen. De scenario's zijn geschreven op basis van gesprekken die Alice gevoerd heeft met een aantal medewerkers. Het publiek herkent zich in de geschetste situaties.

De acteurs zijn goed op elkaar ingespeeld. Na afloop van een scène pakt Alice de zaal weer bij de hand door toelichting, vragen te stellen en mensen te herinneren waar het ook alweer om begonnen was. Haar open blik en verbazing voelen niet geforceerd. Wat opviel was dan ook dat niemand tegensputterde bij de geopperde vragen en aangeroerde problematiek. Het publiek gaat haar naadloos achterna. Je moet wel heel erg introvert zijn om niet je mond open te doen.

Achterover leunen is onmogelijk bij Bemoeitheater

In eerste instantie denk je misschien dat je het programma over je heen kunt laten komen. Niets is minder waar. Er is geen ontkomen aan. Het publiek wordt bij de kladden gepakt wanneer ze misschien dachten lekker achterover te kunnen leunen. Als er weinig reactie komt op een scene wordt her en der iemand de microfoon onder de neus gedrukt. Toch is dit meestal niet nodig. De scenes zijn zo pakkend dat het als vanzelf reacties uit de zaal naar boven haalt. Het publiek is 'part of the deal'. Dat is ook voelbaar. Geschuifel op de stoelen, gemompel en veelbetekenende blikken worden uitgewisseld wanneer een gevoelig onderwerp aan de orde is. In totaal werden er 5 scenes neergezet.

Schuifelend komt de middag om gang. Het publiek moet even wennen aan deze werkwijze, maar dat is niet zo raar. De complexe problematiek wordt weliswaar ludiek gebracht, maar ondertussen. Het gaat ergens over en raakt iedereen. Een zaal van ongeveer 70 mensen inspireren om in beweging te komen is dan ook niet niks. Ga er maar aan staan. Natuurlijk zijn er altijd geheimen in een groep en misschien moet dat ook wel zo blijven. Het bindt de mensen bij elkaar. Niet alles hoeft ont-dekt te worden. 'Het eerste bedrijf' gaat wel op dat grensvlak zitten. Het peutert aan wat eigenlijk nog onbesproken was tot dan toe en verleidt mensen zich uit te spreken.

Interactiviteit ten top

Tijdens de pauze krijgt het publiek de mogelijkheid, om via een formulier, werksituaties te beschrijven die eventueel nagespeeld gaan worden door de acteurs. A la minute. Dat is nog eens improvisatietheater. Ingevulde formulieren gaan allemaal, letterlijk, in de hoge hoed. Wat schetst mijn verbazing? Er zijn maar drie deelnemers die situaties hebben beschreven en hun formulier in de hoge hoed hebben gestopt. Dat is toch wel een beetje weinig gezien de emotionele lading van de opmerkingen en reacties in het gedeelte voor de pauze. Hoe kan dit? Nu hebben mensen de kans dilemma's of onderwerpen, die hun na aan het hart liggen, te delen. Het gebeurt dus mondjesmaat. Dit is voer voor psychologen. Desalniettemin is de uitnodiging om zelf situaties in te brengen een mooi appel om open te zijn of te delen waar je tegenaan loopt. Tegelijkertijd doet het recht aan de operationalisatie van een van de kernwaarden, namelijk die van 'transparantie'. Vorm en inhoud geven aan de kernwaarden was immers de doelstelling van de middag.

Komt de klant altijd van rechts?

‘Klantgericht werken’ is een van de gezamenlijke kernwaarden van de deelnemers. Interessant punt is; wie is je klant dan wel? Een van de scènes die dit dilemma perfect neerzette was de haringhap-scene. Samengevat; een helpdeskmedewerkster wil een medewerker die een belangrijke klant op bezoek krijgt graag helpen met een ICT -probleem. Ze houdt zich aan de regels, maar daarmee is het probleem van de interne klant niet opgelost. Er moet nu en wel snel actie worden ondernomen. Degene die het probleem kan oplossen heeft pauze; hij is een ‘haring happen’. Doet ie 't of doet ie 't niet?

De geschetste situatie legt het dilemma bloot tussen loyaliteit, procedures en regels die gevolgd zouden moeten worden. Uit de reacties van de zaal blijkt dat hier verschillend over gedacht wordt. De een volgt de regels; de ander gaat uit van het contact dat hij of zij heeft met degene die een probleem heeft. Bemoeitheater brengt het dilemma treffend in beeld. De vragen van Alice aan het publiek doen de rest.

Bemoeitheater is inzetbaar wanneer je als organisatie heikele onderwerpen, onderhuidse emoties en cruciale thema's bespreekbaar wilt maken. Het doet een appel op ieders vermogen van retrieval; terughalen in je hoofd wat je hebt meegemaakt of ervaren. De scènes zijn op maat geschreven; de acteurs professioneel en geweldig op elkaar ingespeeld. Daarbij zijn ze in staat om subliem in te spelen op acuut geschetste situaties. Wat er nu naar boven is gehaald, daar moet iets mee gedaan worden, in welke vorm dan ook. De onderste steen is daadwerkelijk naar boven gehaald. Meer dan Bemoeitheater kan een organisatie niet bieden om zijn medewerkers in beweging te zetten.

Wilt u reageren op dit artikel? Mail naar heteerstebedrijf@home.nl

